

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра всесвітньої історії та філософії

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни

ЕТИКА

Підготовки бакалаврів галузі знань 01 Освіта/Педагогіка,
спеціальності 014 Середня освіта (Хімія),
освітньо-професійної програми «Середня освіта. Хімія»

Силабус навчальної дисципліни «Етика» підготовки бакалаврів галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта. Хімія, освітньо-професійної програми «Середня освіта. Хімія»

Розробник: Борейко Ю. Г., професор кафедри всесвітньої історії та філософії,
доктор філософських наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри всесвітньої історії та філософії

протокол № 5 від жовтня 2020 р.

Завідувач кафедри

Людмила СТРІЛЬЧУК

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Хімія) «Середня освіта. Хімія» Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 60/2		Рік навчання 1
		Семестр 2
		Лекції 18 год.
		Практичні (семінарські) 16 год. Лабораторні ____ год. Індивідуальні ____ год.
		Самостійна робота 22 год.
ІНДЗ: немає		Консультації 4 год.
		Форма контролю: залік

ІІ. Інформація про викладача

ПІБ: Борейко Юрій Григорович
 Науковий ступінь: доктор філософських наук
 Вчене звання: доцент
 Посада: професор кафедри всесвітньої історії та філософії
 Тел.: 0990771753
 Email: yboreiko71@gmail.com,
 Розклад занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

ІІІ. Опис дисципліни

1. **Анотація курсу.** Вивчення дисципліни «Етика» здійснюється протягом одного семестру. Навчальна дисципліна є вибірковою і розрахована для студентів денної форми навчання. У процесі вивчення дисципліни з'ясовуються особливості етики як науки про загальні закони становлення та історичного розвитку моралі. Засвоєння навчального матеріалу передбачає дотримання принципів об'єктивності, толерантності, світоглядного плюралізму.

2. **Пререквізити** (*попередні курси, на яких базується вивчення дисципліни*): “Творчий феномен Лесі Українки”, “Україна в європейському історичному та культурному контекстах”.

3. **Мета і завдання навчальної дисципліни.** Метою вивчення дисципліни є вивчення теоретико-методологічних і практичних питань етики, специфіки професійної діяльності педагога-хіміка, аналіз шляхів морального вдосконалення і розвитку особистості. Завдання навчальної дисципліни полягають у засвоєнні основних категорій етики, формуванні уявлень про сутність та історичні види моралі, залученні до проблематики морального вибору, ознайомленні студентів з моральними проблемами, що виникають у педагогічній діяльності.

4. **Результати навчання** (компетентності)

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних загальних (ЗК) і фахових (ФК) **компетентностей**:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК 2. Здатність узагальнювати основні категорії предметної області в контексті

загальноісторичного процесу.

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. до проведення самостійних досліджень на сучасному рівні.

Фахові компетентності:

ФК 2. Володіння основами цілепокладання, планування та проєктування процесу навчання учнів.

ФК 6. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.

ФК 7. Здатність до критичного аналізу, діагностики та корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

Кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна “Етика”:

Знання та розуміння

ПРН 1. Знає основні історичні етапи розвитку предметної області.

Застосування знань та розуміння

ПРН 5. Оперує базовими категоріями та поняттями спеціальності.

Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Форми контролю, бали
	Усього	у тому числі				
		Лек.	(Сем.)	Конс.	Сам. роб.	
1	2	3	4	5	6	
Змістовий модуль 1. Етика як філософська наука						
Тема 1. Предмет і завдання етики	5	2		1	2	
Тема 2. Історія зарубіжних етичних вчень	7	2	2		3	ДС, 5
Тема 3. Українська етична думка і своєрідність її шкіл	8	2	2	1	3	ДС, 5
Тема 4. Основні етичні категорії	6	2	2		2	ДС, 5
Разом за змістовим модулем 1	26	8	6	2	10	
Змістовий модуль 2. Специфіка моральної діяльності						
Тема 5. Походження і сутність моралі, її соціальні функції	6	2	2		2	ДС, 5
Тема 6. Моральний вибір і ціннісні орієнтації особистості	8	2	2	1	3	ДС, 5
Тема 7. Моральна культура спілкування	6	2	2		2	ДС, 5
Тема 8. Професійна етика	7	2	2	1	2	ДС, 5
Тема 9. Моральні перспективи людства	7	2	2		3	ДС, 5

Разом за змістовим модулем 2	34	10	10	2	12	
Види підсумкових робіт						
Модульна контрольна робота						МКР 30 30
Всього годин, балів	60	18	16	4	22	100

5. Теми семінарських занять

Таблиця 3

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Тема 2. Історія зарубіжних етичних вчень	2
2.	Українська етична думка і своєрідність її шкіл	2
3.	Основні етичні категорії	2
4.	Походження і сутність моралі, її соціальні функції	2
5.	Моральний вибір і ціннісні орієнтації особистості	2
6.	Моральна культура спілкування	2
7.	Професійна етика	2
8.	Моральні перспективи людства	
Разом		16

7. Самостійна робота

Таблиця 4

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Тема 1. Предмет і завдання етики	2
2.	Тема 2. Історія зарубіжних етичних вчень	3
3.	Тема 3. Українська етична думка та своєрідність її шкіл	3
4.	Тема 4. Основні етичні категорії	2
5.	Тема 5. Походження і сутність моралі, її соціальні функції	2

6.	Тема 6. Моральний вибір і ціннісні орієнтації особистості	3
7.	Тема 7. Моральна культура спілкування	2
8.	Тема 8. Професійна етика	2
9.	Тема 9. Моральні перспективи людства	3
Разом		22

IV. Політика оцінювання

Оцінювання студентів здійснюється на семінарських заняттях (сума поточних балів – 40). Модульні контрольні роботи – по 30 балів. Студент може перескладати теми і модульну контрольну роботу в разі відсутності на заняттях з поважних причин.

V. Підсумковий контроль

Залік проводиться шляхом визначення підсумкової оцінки за 100-бальною шкалою (сума балів за поточне оцінювання і модульні контрольні роботи). У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, студент може добрати бали шляхом здачі однієї з тем або перездачі якоїсь теми, написати модульну контрольну роботу.

Питання для підготовки до заліку:

1. Актуальні проблеми етики.
2. Співвідношення понять «етика», «мораль», «моральність».
3. Етика як філософська наука.
4. Взаємозв'язки етики з іншими науками.
5. Напрямки етичних досліджень: метаетика, нормативна етика, прикладна етика.
6. Метаетика як напрямок етичних досліджень.
7. Основні етапи розвитку етичної думки.
8. Етика Давньої Індії.
9. Етичні ідеї Давнього Китаю.
10. Етика Античності.
11. Етичні ідеї софістів.
12. Етика Сократа.
13. Етика Платона.
14. Етика Аристотеля.
15. Етика Середньовіччя.
16. Етика Відродження.
17. Етика Нового часу.
18. Етика І.Канта.
19. Етика Г.В.Ф. Гегеля.
20. Етика Ф.В.Ніцше.
21. Етика XX сторіччя.
22. Основні етапи розвитку української етичної думки.
23. Етичні погляди мислителів Київської Русі.
24. Особливості козацької моралі.
25. Етичні погляди вчених Києво-Могилянської академії.
26. Етичні ідеї у працях Г.Сковороди.
27. Українська етична думка XIX-XX століття.

28. Етичні ідеї В.Вернадського.
29. Ідея «кордоцентризму» в українській етичній думці.
30. Ідея «конкордизму» В.Винниченко.
31. Основні концепції походження моралі.
32. Натуралістичні концепції походження моралі.
33. Соціальні концепції походження моралі.
34. Золоте правило моральності.
35. Мораль як система регуляції поведінки людини.
36. Мораль та інші форми регуляції поведінки.
37. Проблема моральної свободи людини.
38. Проблема морального вибору.
39. Моральна відповідальність людини.
40. Етичні цінності.
41. Моральна оцінка вчинку.
42. Основні етичні категорії.
43. Проблема добра за Аристотелем.
44. Поняття морального добра.
45. Концепції походження зла.
46. Взаємозв'язок добра та зла.
47. Обов'язок як етична категорія.
48. Совість як категорія етики.
49. Етична категорія справедливості.
50. Щастя як категорія етики.
51. Етика спілкування.
52. Толерантність як необхідна умова спілкування.
53. Повага як моральна основа спілкування.
54. Специфіка феномену товаришування.
55. Моральні аспекти дружби за Аристотелем.
56. Етичні проблеми феномену любові за Е.Фроммом.
57. Вчення Аристотеля про чесноти.
58. Феномен прощення у роботах Т.Гув'є.
59. Етичні ідеї Володимира Мономаха.
60. Особливості розуміння щастя у філософії Г.Сковороди.
61. Етичні ідеї у праці С.Кримського «З усіх прав людини найважливішим є право бути ІНШИМ».
62. Проблема національного у роботі М.П.Драгоманова «Чудацькі думки про українську національну справу»
63. Проблема неправди у філософії І.Канта.
64. Проблема сенсу життя у роботах С.Франка.
65. Особливості етики «благоговіння перед життям» А.Швейцера.
66. Справедливість як соціальна норма та особиста чеснота у роботах О.Хьюффе.
67. Професійна етика. Етичний кодекс педагога.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	

67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Аболіна Т. Г. Етика: Навч. Посібник. Київ, 1992. 328 с.
2. Гусейнов А. А. Дубко Е. Л. Этика: Учебник. Москва Гардарики, 2006. 496 с.
3. Лозовий В. О. Етика: Навчальний. Посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2002. 224с.
4. Ломачинська І. М. Професійна етика: Навч. посіб. для дистанц. навчання. [За наук. ред. В. І. Ярошовця]; Відкритий міжнар. Ун-т розвитку людини «Україна». Київ, 2005. 226 с.
5. Малахов В. А. Етика. Курс лекцій. Навч. посібник. 4-те вид. Київ: Либідь, 2002. 384 с.
6. Мовчан В. С. Етика. Навчальний посібник. Київ: Знання, 2007. 483 с.
7. Савельєв В. П. Етика. Навчальний посібник. 2-ге вид., випр. і доповн. 2010. 256 с.
8. Тофтул М. Г. Етика: Навчальний посібник. 2-ге видання, виправлене, доповнене Київ: Видавничий центр «Академія», 2011. 440с.
9. Басова Н.В. Педагогическая этика. Педагогическая и практическая психология. Ростов-на-Дону, 1999. с.312-340.
10. Бондаренко Ю. Я. У истоков современной морали. (Очерки этико-философских воззрений Эпиктета, Марка Аврелия и Конфуция). Москва, 1991.
11. Бугай Н. Український етикет. У 2-х частинах. Київ, 2001.
12. Глозман Ж.М. Общение и здоровье личности. Москва, 2002.
13. Горський В.С. Історія української філософії: Навч.посібник. 4-е доп. видання. Київ, 2001.
14. Гудінг Д, Леннокс Ч. Світогляд: Для чого ми живемо і яке наше місце у світі. Т. 1. Київ, 2003.
15. Драган Л. Професійна етика та культура педагогічних стосунків у сучасній школі. Директор школи. 2001. № 20.
16. Етика. Книга для вчителя: Навч.-метод. посіб. Київ, 2008. 303 с.
17. Етика: Навч.посібн. За ред. проф. В. О. Лозового. Київ, 2005.
18. Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія. Підручник. Київ, 1999.
19. Іванов В. Г. История этики Древнего мира. Санкт-Петербург, 1998.
20. Кримський С. Б. Заклики духовності ХХІ століття. Київ, 2003.
21. Кримський С. Б. Запити філософських смислів. Київ, 2003.
22. Лахно А. І., Варенко В.М. Християнська етика (в поняттях і категоріях). Навч. посібн. Київ, 2002.
23. Лихолат С. М. Етика бізнесу: Навч. посіб. Київ: Знання, 2013. 367 с.
24. Некрасов А. И. Этика: Учебное пособие. Харьков, 2003.
25. Основы этических знаний. Под ред. М. Н. Росенко. 2-е изд., испр и доп. Санкт-Петербург, 2002.
26. Пенькова О. Проблема іміджу: соціокультурний і психолого-педагогічний аспекти. Рідна школа. 2002. № 6.
27. Саух П. Ю. XX століття: підсумки. Рівне, 2001.
28. Скрипник А.П. Моральное зло в истории и культуре. Москва, 1992.
29. Этика: Учебн.пособие. Под ред. Т. В. Мишаткиной, Я. С. Яскевич. 2-е изд. Минск, 2002.
30. Янушкявичус Р., Янушкявичене О. Основы нравственности: Учебн.пособие для школьн. и студ. 4-е изд. Москва, 2002.